

دستی خبرنامه قالی و صنایع

کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

سال سوم | شماره‌ی شانزده | اسفندماه ۱۳۹۳ | ۱۲ صفحه

استاندار کرمان:

ساختمان شرکت فرش احيایمی شود

۳ صفحه

میراحمدی فعال «شال بافی»:

برای رونق «شال بافی»

نیاز به همکاری مسئولان داریم

۹ صفحه

گزارش عملکرد کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق بازرگانی کرمان

۴ صفحه

معاون صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی:

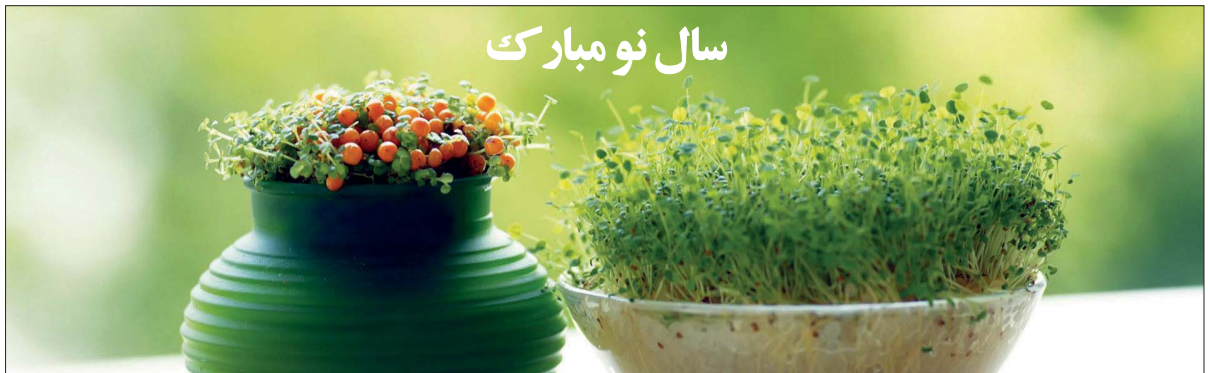
صنایع دستی جایگاه مهمی در اشتغال زایی دارد

۵ صفحه

سند راهبردی توسعه و احیای فرش راور تدوین می شود

۶ صفحه

سال نو مبارک

گزارش

گزارش عملکرد کمیسیون عالی و صنایع دستی اتاق بازرگانی کرمان

بخش اول: مقدمه‌ای بر تاریخ شکل‌گیری، فعالیت و اهداف کمیسیون

بدون شک یکی از افتخارات هر ملت و کشوری صنایع بومی و دستی آن کشور است. صنایع دستی اصلی‌ترین سند هویت تاریخی ملت‌هاست چرا که بخشی از میراث فرهنگی است از آن‌جا که صنایع دستی صنعتی چند بعدی و یا چند وجهی است لذا غیر از جنبه‌های هنری و فرهنگی از نظر اقتصادی و اجتماعی نیز حائز اهمیت است؛ بنابراین، ما در استانی هستیم که از نظر تنوع و شهرت صنایع دستی در کشور و دنیا زبانزد هستیم از جمله صنعت عالی کرمان و پته آن، مس و...

کمیسیون عالی و صنایع دستی براساس مصوبه اولین جلسه هیأت نمایندگان دوره‌ی هفتم اتاق کرمان، در تیر ۱۳۹۰ در اتاق کرمان تشکیل شد.

در دوره‌ی هفتم اتاق بازرگانی به دلیل اهمیت عالی و صنایع دستی استان کمیسیون عالی و صنایع دستی نیز یکی از ده کمیسیون اتاق شکل گرفت و طبق شرح وظایف که در اختیارات داشت عمل نموده و نقش مشاوره‌ی سه قوه را در کشور و تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی انسانی و کشوری را ایفا کرد و سعی کرد ارتباط بین زنجیره‌ی فعالان فرش و صنایع دستی برقرار کند و اخبار و اطلاعات فرش و صنایع دستی را از طریق خبرنامه و سایت (www.kermancrafts.com) کمیسیون به اطلاع اعضا برساند در بحث آموزش بر اساس نیاز اعضا دوره‌های بازاریابی، بسته‌بندی و... برگزار شد.

همچنین اطلاع‌رسانی درباره نمایشگاه‌های داخلی و خارجی با موضوع انواع دست‌باف و صنایع دستی و اعزام و پذیرش هیأت‌های داخلی و خارجی و انتشار ۱۵ شماره خبرنامه (دوماهنامه) عالی و صنایع دستی و در هر شماره معرفی صنایع دستی یکی از شهرستان‌ها و بررسی مسائل و مشکلات مواد اولیه و مباحث بازار فروش و مصاحبه با دست‌اندرکاران فرش و صنایع دستی و دادن راهکارهای مناسب شناسایی و معرفی بازارهای هدف از جمله کشور چین و امارات تشکیل و برگزاری نشست‌های ماهانه تخصصی با مقامات شهرستان‌ها از جمله فرمانداری سیرجان، راور، جیرفت، عنبرآباد، زرنده، بی‌بی‌حیات، چشمه‌گز، کوه بادامویه، رحیم‌آباد.

در بحث نوآوری طرح‌ها کمیسیون تعدادی از طراحان را در طول مدت دو سال اول به جهت مرمت و نوآوری پرداخت با حفظ اصالت طرح‌های عالی و پته که نمونه‌های از آثار موجود می‌باشد.

در بحث بسته‌بندی ضمن دوره‌های آموزشی بسته‌بندی برای اعضا گذاشته شد نمونه‌ی بسته‌بندی گلیم سیرجان سفارش داشته‌ایم و مورد استقبال قرار گرفت

همچنین نوآوری در تلفیق عالی، گلیم سیرجان با کیف‌های چرم را داشته‌ایم که توسط اعضا و راهنمایی که از طرف کمیسیون صورت گرفته است

دلایل اهمیت عالی کرمان

عالی کرمان محصولی چند بعدی است و از لحاظ فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی دارای جایگاه ویژه و منحصر به فرد است.

اهمیت عالی کرمان از لحاظ اجتماعی

۱. عالی کرمان تنها کالایی است که ذکر نام آن با کرمان عجین است.
۲. سهم ویژه‌ای از هنر و تمدن استان مدیون عالی کرمان است.
۳. از دیرباز تاکنون یکی از بهترین راه‌ها و ابزار انتقال فرهنگ اصیل ایران به دیگر جوامع بوده است.

۴. سابقه‌ی تولید آن و تجربه در آن نزدیک به سه هزار سال است.

۵. این هنر صنعتی دارای تکنولوژی بومی است.

۶. دارای پشتوانه‌ی عظیم طرح و نقشه است.

اهمیت عالی کرمان از لحاظ اشتغال

۱. از لحاظ اشتغال: اشتغال جمع زیادی از جمعیت شهری، روستایی و

عشایر استان به شکل تمام‌وقت یا پاروقت، یا در قالب فعالیت‌های فصلی

۲. شاغلان فعالیت‌های قبل از بافت: طراحان، نقاشان، استادکاران و...

۳. شاغلان فعالیت‌های بعد از بافت: کارگران و متخصصان بخش بافت

و تکمیل، تجار، صادرکنندگان، بازاریابان و...

۴. از لحاظ تثبیت جمعیت روستایی: کمک به تثبیت بخشی از

جمعیت روستایی و عشایری استان و جلوگیری از مهاجرت آنان و

ایفای نقش مکمل شغلی در کنار شغل‌های زراعت، دام‌داری و باغبانی

در روستاها و بالا رفتن درآمد روستاییان و نهایتاً پر کردن اوقات فراغت

و بیکاری

اهمیت عالی کرمان از لحاظ اقتصادی

ارزش افزوده‌ی این صنعت بسیار بالاست.

تامین مواد اولیه‌ی مورد نیاز عالی نیز کم‌ترین هزینه‌ی ارزی را متوجه

اقتصاد کشور می‌کند.

افول صنعت عالی کرمان به دلیل نبود مزیت‌های رقابتی در تولید و

صادرات آن نیست، بلکه عمدتاً به دلیل ناهماهنگی‌ها و نابسامانی‌های

موجود و در واقع نبود شبکه‌های همکاری در زنجیره‌ی تولید و تجارت

این محصول است.

اهداف کمیسیون شامل:

کمیسیون به عنوان بازوی مشاوره‌ای اتاق در بخش عالی و صنایع دستی است.

۱. بررسی مسائل و مشکلات موجود و ارائه‌ی راهکار مشورتی مناسب

به منظور بهبود کیفیت تولید عالی، تهیه مواد اولیه، رنگرزی، توسعه‌ی

دارهای بافت، آموزش و تسهیل بافندگان، بازاریابی، نمایشگاه، انبارداری،

حمل و نقل و توسعه‌ی صادرات

۲. ایجاد کمیته‌های تخصصی مانند آموزش و تحقیقات، تجارت و

بازرگانی، طراحی، تهیه‌ی مواد، رنگرزی، روابط عمومی، امور بین الملل

و انتشارات، حقوقی و امور شهرستان‌ها و ایجاد سایر کمیته‌ها بر اساس

تصمیم‌های کمیسیون.

۳. ایجاد بانک‌های اطلاعاتی، سایت‌های اینترنتی، شناسایی و ایجاد

بازارهای مصرف داخلی و خارجی، مطالعه‌ی وضعیت و جایگاه رقابتی

تولید عالی دست‌باف ایران در بازارهای بین‌المللی و جمع‌آوری و توزیع

اطلاعات بازاریابی و تولیدی و توزیعی مورد نیاز اعضا

۴. برگزاری آموزش‌های علمی، کاربردی، فنی، تخصصی و مدیریتی

مورد نیاز اعضا و انجام تحقیقات علمی لازم با حداکثر بهره‌وری از امکانات

موجود در کشور

۵. ارائه‌ی نظریات مشورتی در تعیین و تدوین استانداردهای مختلف

تولید عالی دست‌باف با همکاری موسسه‌ی استاندارد و تحقیقات صنعتی

ایران و سایر مراکز علمی، تحقیقاتی، نظارت و پیگیری تا تحقق آن‌ها

۶. کمک به فراهم‌سازی امکانات و تسریع در بهره‌گیری از سرمایه،

اطلاعات، فن‌آوری، تجربیات داخلی و خارجی و سازمان‌های بین‌المللی

مرتبط در جهت رسیدن به اهداف مورد نظر کمیسیون

۷. مشارکت با سایر نهادهای دولتی و خارجی، تشکیل ها، شرکت‌ها

و موسسه‌های داخلی و خارجی جهت اعتلای صنعت عالی دست‌باف

۸. ایجاد ارتباط و هماهنگی با نهادهای سازمان‌های اعتباردهنده،

بانک‌ها و سازمان‌های مالی و پولی در قالب قوانین کشور و فراهم‌سازی

زمینه‌ی تسهیلات مالی در جهت توسعه‌ی فعالیت اعضا

۹. برگزاری همایش‌ها و اجرای پروژه‌های علمی، آموزشی، تحقیقاتی،

بازاریابی، بازرگانی، تبلیغاتی، ایجاد سایت، برگزاری نمایشگاه و شرکت در

نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی به منظور ارتقای آگاهی در همه‌ی امور

مربوط به محصولات تولیدی عالی دست‌باف

۱۰. عضویت و حضور در شوراهای، جلسات، کمیسیون‌ها، مراکز

تصمیم‌گیری، اتحادیه‌ها و سایر تشکلهای مجاز، نشست‌ها و سمینارها

برای اعلام نظرات و پیشبرد اهداف کمیسیون عالی و صنایع دستی

۱۱. ایجاد هم‌افزایی بین اعضای کمیسیون و سایر فعالان در بخش صنعت عالی و صنایع دستی

بخش دوم: تعداد، زمینه و میزان فعالیت اعضای کمیسیون (برحسب ظرفیت کاری)

این کمیسیون در حال حاضر دارای ۱۶۰ نفر عضو متشکل از کل فعالان مستقیم عالی و صنایع دستی اعم از تولیدکننده، صادرکننده، بافنده، خدمات، رنگرزی، اساتید دانشگاه، دانشجویان، محققان و علاقه‌مندان به مباحث فرش دست‌باف و صنایع دستی استان و کشور است.

بخش سوم: فهرست مکانیبات مهم کمیسیون با دستگاه‌ها و نهادهای و بالعکس، پیرامون مسایل اقتصادی استان

* پیگیری ایجاد خوشه‌ی صنعتی عالی و معرفی عامل خوشه‌های

صنعتی کمیسیون با شرکت شهرک‌های صنعتی

* جمع‌آوری اطلاعات وضعیت موجود عالی استان برای تنظیم سند

راهبردی عالی استان با مدیریت جناب آقای طیب‌زاده و اعضای کمیته:

جناب آقای زرینسی، جناب آقای عباس‌پور، جناب آقای شفیع‌پور،

جناب آقای صنعتی و سرکار خانم فخری اله‌توکل

* درخواست و پیگیری از سامان صنعت، معدن و تجارت جهت

آموزش به‌یابی ۴۱ نفر از بافندگان منطقه کوه‌بادامویه و منطقه‌ی

چشمه‌گز

* تهیه اساس‌نامه‌ی انجمن عالی کرمان و تشکیل سه انجمن محلی

در شهرستان‌های راور، سیرجان و منطقه‌ی جنوب (با مرکزیت کرمان)

* پیگیری تسهیلات وام‌های کم‌بهره از صندوق مهر امام رضاع) و

معرفی اعضای کمیسیون جهت اخذ وام‌های پشتیبان

* برگزاری انتخاب اعضای هیات‌امانی انجمن محلی استان کرمان در

تاریخ ۱۳۸۸/۹/۲۸

* تفاهم‌نامه بین مرکز آموزش بازرگانی استان به نمایندگی آقای

محمد گنجویی و کمیسیون عالی و صنایع دستی خانم فخری اله‌توکل

در خصوص دوره‌های آموزشی و اشتغال فرش دست‌باف در مناطق محروم

بخش چهارم: فهرست اقدامات کلیدی کمیسیون، مرتبط با اقتصاد استان

۱. راه‌اندازی شبکه‌ی اطلاع‌رسانی عالی و صنایع دستی استان کرمان

(www.kermancrafts.com)؛ یک شبکه‌ی حرفه‌ای و به‌عنوان

رسانه با هدف ارتقا و گسترش فعالیت‌های فعالان حوزه‌ی فرش و صنایع

دستی با قابلیت به‌روزرسانی گسترده‌ی اطلاعات، امکان اطلاع‌رسانی

جامع و گسترده را در زمینه‌ی فرش و صنایع دستی استان کرمان فراهم

کرده و امروزه به‌عنوان مرجع اطلاع‌رسانی فرش و صنایع دستی استان

کرمان شناخته می‌شود.

طراحی و راه‌اندازی این شبکه با تشکیل کمیسیون فرش و صنایع دستی

اتاق بازرگانی آغاز و پس از سه‌ماهه فعالیت آزمایشی از اول شهریورماه

۱۳۹۱ رسماً کار خود را آغاز کرد. ضمن تحلیل بررسی بیش از سی

سایت موفق صنایع دستی در دنیا راه‌اندازی این شبکه بر پایه‌ی سه محور

خبری، آموزشی و خدمات‌رسانی برنامه‌ریزی شد.

امکانات شبکه‌ی اطلاع‌رسانی فرش و صنایع دستی کرمان با داشتن

بخش‌های خبری، اطلاع‌رسانی، آموزشی و خدماتی و... متعلق به تمامی

فعالان و علاقه‌مندان این حوزه می‌باشد که می‌توانند از خدمات و امکانات

گسترده‌ی آن بهره‌مند شوند.

الف- (اهداف شبکه‌ی اطلاع‌رسانی فرش و صنایع دستی استان کرمان)

- معرفی فرش و صنایع دستی استان کرمان بر مبنای گروه‌های تولید،

هنرمندان، رشته‌های هنری، تجار، صادرکنندگان و...

- ارائه‌ی آخرین اخبار حوزه‌ی فرش و صنایع دستی، اطلاع‌رسانی

نمایشگاه‌ها و همایش‌های داخلی و خارجی

۱۸. همکاری و هم‌فکری در جلسات ماهانه کمیته‌ی فرش سازمان صنعت، معدن، تجارت و فرمانداری استان
 بازدید از مراکز و تولیدات روستایی: شهرپابک، تکاب، رودخانه، زرنده، راور که دو جلسه در فرمانداری راور برگزار شد، بازدید از کارخانه رسندگی راور، بازدید از فرش‌های تک‌بافی خانگی و پیگیری بحث بیمه، لاله‌زار، سیرجان، جنوب استان، منطقه‌ی مردک، کهنوج، منوجان (چاه حسن، تجدانو)، اسفندقه، روستاهای فتح‌آباد، دولت‌آباد و...
 ۱۹. شرکت در جلسات کمیسیون بانک و بیمه، کمیسیون تجارت و صادرات و پیگیری مسائل بیمه‌ی بافندگان و همچنین مشکلات آن‌ها با بانک‌ها و دادن راهکار برای اخذ تسهیلات

بخش پنجم: فهرستی از مشارکت دستگاه‌های اجرایی در جلسات کمیسیون با ذکر عنوان جلسه و دستگاه مربوطه

- * جلسه تخصصی و هماهنگی کمیسیون قالی و صنایع دستی ۹۴/۹۲ با حضور جناب آقای فرین نماینده محترم حاج‌آقا حسن پور نماینده محترم مردم سیرجان در مجلس شورای اسلامی
- * جلسه‌ی کمیسیون قالی و صنایع دستی ۹۲/۹۲/۲۵ با حضور آقای عباس پور رییس اداره فرش سازمان صنعت معدن تجارت و پیشکسوتان فرش
- ۱. فراخوان اولین مجمع عمومی انجمن قالی و دست‌باف استان کرمان
- ۲. نمایشگاه فرش و صنایع دستی - ۱۳ تا ۱۸ دی‌ماه، دبی
- ۳. نظرات و پیشنهادهای اعضا جهت برگزاری نمایشگاه‌ها
- * جلسه‌ی کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق بازرگانی، صنایع ۹۳/۴/۱۱
- ۱. بررسی شرکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی فرش و صنایع دستی
- ۲. وضعیت صنایع دستی شهرستان راین، بخشدار راین جناب آقای عطیمی
- ۳. تشکیل انجمن‌های محلی قالی و صنایع دستی
- * جلسه‌ی کمیسیون قالی و صنایع دستی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ۹۲/۷/۲۳
- ۱. ادامه‌ی مباحث مربوط به جشنواره‌ی گلیم شیرکی پیچ سیرجان
- ۲. سایر موارد پیشنهاد اعضای جلسه
- * جلسه‌ی کمیسیون قالی و صنایع دستی با حضور ریاست محترم و جمعی از هیات نمایندگان اتاق و پیشکسوتان فرش دست‌بافت کرمان، ۹۲/۶/۷ منظور تصویب اساس‌نامه برای راهاندازی انجمن قالی کرمان، برگزار شد.
- * دو جلسه در فرمانداری راور
- * یک جلسه در دهیاری منطقه‌ی تکاب شهداد

- کوچک، متوسط و شهرک‌های صنعتی استان
- ۶. پیگیری تدوین کتاب جامع قالی و دست‌بافته‌های راور که ۸۰ درصد کار انجام شده است.
- ۷. آموزش دوره‌های به‌بافی و احیای صنایع دستی و دست‌بافته‌های منسوخ‌شده‌ی بلوچ در جنوب استان و اعزام تعدادی کارشناس و فارغ‌التحصیلان دانشکده‌ی هنر شهید باهنر با همکاری تیمی از دانشگاه کارآفرینی تهران با مدیریت کمیسیون به مناطق محروم (منوجان، کشمیران، قلعه‌کنج و چاه حسن) و اشتغال‌زایی برای گروه‌های ۳۰ نفره و ایجاد کارگاه متمرکز قالی در روستای تجدانو منوجان که در حال تولید قالی با طرح‌های جدید هستند.
- ۸. مرمت و ترمیم نقشه‌های قدیمی توسط یکی از طراحان کمیسیون قالی و صنایع دستی
- ۹. برگزاری دوره‌های آموزشی تکمیلی و به‌بافی در محل دفتر تشکیل‌های اتاق بازرگانی برای بافندگان جنوب استان و بازدید از مراکز تولید فرش دست‌باف کرمان و بازار فرش و شرکت فرش
- ۱۰. تهیه‌ی فیلم مستند وضعیت شرکت فرش کرمان و ارائه‌ی آن به مرکز ملی فرش ایران و شرکت فرش ایران
- ۱۱. راهاندازی یک فروشگاه و نمایشگاه دائمی صنایع دستی و عرضه‌ی مستقیم دست‌بافته‌های روستاییان با همکاری تعاونی روستایی برای عرضه‌ی تولیدات صنایع دستی و روستاییان
- ۱۲. راهاندازی کارگاه‌های تولیدی در کارگاه‌های غیر متمرکز حومه‌ی استان با سرمایه‌گذاری نسل جوان
- ۱۳. حضور در نمایشگاه شمال چین (معرفی و به‌نمایش گذاشتن صنایع دستی استان شامل: قالی، گلیم، مس، پته، زیورات و برقراری ارتباط با تجار چینی، روسی و تاجیکستان و همچنین سفارش‌پذیری طرح‌های نو و استقبال بی‌ظنیر از صنایع دستی استان کرمان) و اعزام اعضای کمیسیون به نمایشگاه کومینگ چین در سال ۹۲
- ۱۴. جذب نسل جوان و علاقه‌مند به ایجاد اشتغال و تولید و همچنین سرمایه‌گذاری و حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی
- ۱۵. برگزاری دوره‌های آموزشی و تخصصی فرش و صنایع دستی، بازاریابی، بسته‌بندی، مدیریت استراتژیک، مدیریت فروش دوره‌های روان‌شناسی در کسب و کار و اخلاق کسب و کار
- ۱۶. پیگیری و اخذ مجوزهای ایجاد بازارهای متمرکز، قالی و صنایع دستی
- ۱۷. نشست‌های تخصصی فرش و صنایع دستی به صورت ماهانه با اعضای کمیسیون

- ایجاد ارتباط مابین همه‌ی اعضا به منظور ارتقای کمی و کیفی تولیدات فرش و صنایع دستی
- ایجاد گروه‌های آموزش و پژوهش، جهت مطالعه، شناسایی و معرفی جامع و کامل فرش و صنایع دستی استان کرمان به علاقه‌مندان
- بازاریابی و تبلیغات الکترونیک محصولات تولیدی و ایجاد بازارهای فروش الکترونیک برای اعضا
- ایجاد بانک اطلاعات به هنرمندان، تولیدکنندگان، صادرکنندگان، فروشنده‌گان و کلیه عوامل حوزه‌ی فرش و صنایع دستی استان کرمان
- ب- آمار و اطلاعات
- آمار محتوایی این پایگاه به شرح زیر می‌باشد:
- درج بیش از ۱۴۲۱ محتوای خبری و رویداد
- درج بیش از ۲۵۰ گزارش و متن‌های معرفی
- اطلاع‌رسانی بیش از ۳۰۰ مورد نمایشگاه جشنواره و همایش
- درج ۱۵ شماره‌ی خبرنامه‌ی قالی و صنایع دستی همراه با نسخه پدیدافت
- معرفی ۱۸۰ عضو و مرکز شامل هنرمندان، آموزشگاه‌ها، فروشگاه‌های فرش و صنایع دستی، نگارخانه‌ها، مراکز تولیدی، تجار و صادرکنندگان معرفی بیش از ۱۷۰ اثر نفیس فرش و صنایع دستی و همچنین استادان این حوزه در بخش گالری
- معرفی ۴۰ عنوان کتاب مرتبط در بخش کتابخانه
- تعداد آثار هنرمندان عضو شده در سایت، ۹۰۰ اثر
- مقالات مرتبط با صنایع دستی، ۲۳۷ عدد
- معرفی بیش از ۳۰ مورد سایت فرش و صنایع دستی داخلی و خارجی در بخش پیوندها
- معرفی ۷۵ هنرمند حوزه فرش و صنایع دستی به همراه نمونه‌ی آثار آن‌ها
- معرفی ۸۶۰ اثر فرش و صنایع دستی مربوط به آثار هنرمندان راهاندازی بخش مقالات علمی و پژوهشی و انتشار ۲ مورد مقاله‌ی علمی و پژوهشی
- ۲. همکاری در برگزاری پنج‌شنبه‌بازار هنر، صنایع دستی و مشاغل خانگی با سازمان میراث فرهنگی به‌عنوان مرجع ثبت‌نام و اطلاع‌رسانی به فعالان صنایع دستی
- ۳. ایجاد کتاب‌خانه‌ی تخصصی قالی و صنایع دستی با بیش از ۱۹۰ جلد کتاب
- ۴. نوآوری طرح‌های پته، سوزن‌دوزی، تلفیق چرم با قالی و گلیم، نوآوری طراحی قالی با حفظ اصالت طرح‌های قدیم به تعداد ۵۳ طرح
- ۵. حضور کمیسیون قالی اتاق در دومین نمایشگاه توانمندی‌های صنایع

گزارش

همایش آسیب‌شناسی قالی دست‌باف شهرستان راور برگزار شد

سند راهبردی توسعه و احیای فرش راور تدوین می‌شود

نایب‌رییس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمان از آغاز فرایند تدوین سند راهبردی و احیای فرش راور خبر داد و گفت: همه‌ی عوامل برای بازگشت فرش راور به گذشته‌ی پرافتخار خود وجود دارند.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی کرمان، سید مهدی طیب‌زاده که در همایش آسیب‌شناسی قالی دست‌باف شهرستان راور سخن می‌گفت، از این همایش به عنوان طلیعه‌ی یک اقدام جدی، هماهنگ، منسجم و آینده‌نگر در راستای احیای فرش راور یاد کرد و گفت: همه‌ی عوامل برای توسعه، احیا، گسترش و هرگونه تغییر مثبت در صنعت فرش در کنار هم جمع شده‌اند.

وی این عوامل را توجه ویژه استاندار، همراهی فعالان این صنعت و عزم مسئولان بخش دولتی و خصوصی شهرستان راور عنوان کرد و گفت: استاندار کرمان در همان روزهای ابتدایی حضور در استانداری، فرش را به‌عنوان یکی از موضوعات اصلی در دستور کار قرار داد و تدوین سند راهبردی توسعه و احیای فرش را به اتاق بازرگانی محول کرد.

طیب‌زاده با بیان این‌که اتاق کرمان در جهت توسعه و پیشرفت شهرستان راور و به‌خصوص صنعت فرش همت گماشته است، افزود: سازمان‌های مختلفی درگیر موضوع فرش هستند که این نهادها باید با هم هماهنگ باشند، ضمن این‌که خوشه‌ی فرش توسط شرکت شهرک‌های صنعتی تشکیل و برنده‌ی مناقصه نیز مشخص شده است.

عضو هیات نمایندگان اتاق کرمان، صنعت فرش را یکی از مصادیق بارز اقتصاد مقاومتی دانست و با بیان این‌که تحقق اقتصاد مقاومتی سرلوحه‌ی برنامه‌های اتاق بازرگانی در سال ۹۴ خواهد بود، تصریح کرد: استفاده از مواد اولیه مرغوب و ابزار جدید می‌تواند به رونق این صنعت کمک کند.

وی ادامه داد: وقتی صحبت از فرش کرمان به میان می‌آید ناخودآگاه اسم راور به ذهن متبادر می‌شود که یک شهرت و برند جهانی است؛ پس باید تلاش کنیم که این صنعت به جایگاه گذشته بازگردد.

برگزاری دوره‌ی نهم المپیاد فرش

براساس درخواست سازمان صنعت، معدن و تجارت در اسفندماه سال ۱۳۹۱ هفتمین دوره‌ی المپیاد ملی فرش دست‌بافت به میزبانی استان کرمان به نحو مطلوب برگزار شد و با توجه به این‌که برگزاری المپیاد مورد رضایت اکثریت شرکت‌کنندگان و مرکز ملی فرش ایران قرار گرفت، مجدداً این استان به‌عنوان میزبان برگزاری دوره‌ی نهم المپیاد فرش انتخاب شد.

نهمین دوره‌ی المپیاد فرش با حضور ۷۵ نفر از دانشجویان ۲۲ استان و ۶۴ نفر دانش‌آموز از ۱۷ استان کشور در گرایش‌های رنگ‌رزی، بافت، طراحی و مرمت در رشته‌ی فرش دست‌باف و با حضور استادان، داوران و ناظران از استان‌های مختلف کشور، از ۱۲ تا ۱۴ اسفندماه سال ۱۳۹۳ به مدت ۳ روز در کرمان برگزار شد و افراد برگزیده‌ی این المپیاد معرفی شدند.

پس از مرحله‌ی نهایی المپیاد و اعلام نتایج و مشخص شدن نفرات برگزیده در رشته‌ی دانش‌آموزی و چهار رشته‌ی دانشجویی، به رسم یادبود و به منظور تشویق این هنرمندان، با حضور دکتر کارگر سرپرست مرکز ملی فرش ایران، فرماندار کرمان، تشکل‌ها و اتحادیه‌های مربوط به فرش دست‌باف، مسئولان استانی و سایر مدعوین، طی مراسم ویژه‌ای جوایزی به آن‌ها اعطا شد.

نتایج بخش دانش‌آموزی نهمین المپیاد فرش

گرایش رنگ‌رزی:

رتبه‌ی اول: زهرا مومنی (اصفهان)

رتبه‌ی دوم: حبیبه شیرنگ‌زاده (کرمان)

رتبه‌ی سوم: زهرا دلروز (اصفهان)

گرایش طراحی:

رتبه‌ی اول: هانیه علومی (تهران)

رتبه‌ی دوم: سارا خسرو (خراسان رضوی)

رتبه‌ی سوم: مهلا حسین‌زاده (کرمان)

گرایش بافت:

رتبه‌ی اول: سیده ناهید هاشمی‌نژاد (خراسان رضوی)

رتبه‌ی دوم: فاطمه‌سادات موسی‌آبادی (خراسان رضوی)

رتبه‌ی سوم: مهسا نوروز پور خداشهری (تهران)

نتایج بخش دانشجویی نهمین المپیاد فرش

گرایش رنگ‌رزی:

رتبه‌ی اول: مهراوان توانا (یزد- علم و هنر اردکان)

رتبه‌ی دوم: ریحانه میری (تهران- دانشگاه هنر)

رتبه‌ی سوم: صبا اشرف (کرمان- دانشگاه شهید باهنر)

گرایش طراحی:

رتبه‌ی اول: معصومه آفتابی (تهران- دانشگاه هنر)

رتبه‌ی دوم: مهری مالکی (چهار محال و بختیاری- دانشگاه شهرکرد)

رتبه‌ی سوم: پرسا قاسمی میرزایی (اصفهان- دانشگاه کلاشن)

گرایش بافت:

رتبه‌ی اول: شیوا سلطان افغان (خراسان جنوبی- دانشکده بیرجند)

رتبه‌ی دوم: زری پناهی (سمنان- دانشگاه سمنان)

رتبه‌ی سوم: عباس نظری (اصفهان- دانشگاه هنر اصفهان)

گرایش مرمت:

رتبه‌ی اول: مرتضی جعفری (اصفهان- دانشگاه هنر اصفهان)

رتبه‌ی دوم: شهاب احمدوند (آذربایجان شرقی- دانشگاه هنر اسلامی تبریز)

رتبه‌ی سوم: نسیم فیض الهی دهکردی (چهار محال و بختیاری- دانشگاه شهرکرد)

گفت‌وگو

«محسن میراحمدی» فعال شال‌بافی:

برای رونق «شال بافی» نیاز به همکاری مسئولان داریم

را بازاریابی دانست و خواستار کمک مسئولان مربوط در معاونت صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی و اتاق بازرگانی در این زمینه شد. وی افزود: یکی دیگر از اقداماتی که دنبال آن هستیم، تغییر کاربری محصول است تا در ابعاد مختلف به‌عنوان پستی، پرده، رومی، روتختی، روبالشتی و سایر موارد تولید و عرضه شود. وی در خصوص بازار مصرف شال نیز گفت: «شال» پیش از این فقط صادر می‌شد و بیشتر در ترکیه به فروش می‌رسید که نیاز است در این زمینه مسئولان و صادرکنندگان به ما کمک کنند. میراحمدی در قیاس بین «پته» و «شال» نیز گفت: یک متر «پته» اکنون به قیمت ۳۵۰ هزار تومان به فروش می‌رسد، اما

میراحمدی همچنین با بیان این‌که «پشم» که مواد اولیه و اصلی «شال» است، خواص دارویی خوبی برای بدن دارد، گفت: اما محصول فعلی، پشم خالص نیست و رنگ آن هم شیمیایی است؛ بنابراین، به‌دنبال پشم خالص و رنگ طبیعی هستیم تا محصول نهایی دارای خواص دارویی هم باشد، اگرچه با این کار، قیمت تمام‌شده محصول افزایش پیدا می‌کند. وی سرمایه‌ی اولیه برای «شال‌بافی» را بسیار ناچیز دانست و گفت: خرید یک دستگاه و مواد اولیه برای شروع کار «شال‌بافی»، فقط نیاز به یک میلیون تومان دارد و اگر بازار این محصول فراهم شود، فقط با یک میلیون تومان یک نفر مشغول به کار می‌شود. میراحمدی یکی از مهم‌ترین اقدامات در راستای رونق این حرفه

«شال‌بافی» که یکی از هنرهای قدیمی کرمان و منطقه‌ی «هوتک» محسوب می‌شود و از آن به‌عنوان «پدر فرش دست‌باف» کرمان نام می‌برند، هم‌اکنون با همت آقای «میراحمدی» آخرین بازمانده‌ی این حرفه با آموزش هنرجویان در «هوتک» و در ادامه آقای «محسن میراحمدی» و همسرش خانم «فاطمه کربلایی» و با همکاری معاونت صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان کرمان، این هنر و حرفه، دیکر باره رونق پیدا کرده و حدود ۴۰ خانوار در «هوتک» در زمینه‌ی «شال‌بافی» مشغول هستند.

اما بازار این هنر دیرینه، به‌دلیل این‌که منسوخ شده بوده و مردم چندان شناختی از آن ندارند، با مشکل مواجه است.

آقای «محسن میراحمدی» در این خصوص با بیان این‌که «شال‌بافی»، قدمت بالای هزار سال دارد، گفت: اوج این حرفه، به ۴۰۰ سال پیش در منطقه‌ی «هوتک» برمی‌گردد و در واقع «هوتک» خاستگاه حرفه‌ی «شال‌بافی» محسوب می‌شود.

وی افزود: در گذشته از «شال» به‌عنوان زیرانداز، روانداز و حتی لباس استفاده می‌شده و اکنون نیز در ابعاد یک متر در یک متر و یک متر در دو متر تولید می‌شود.

وی ادامه داد: تا سه سال پیش که فقط آقای «میراحمدی» تنها بازمانده‌ی شال‌بافی به این حرفه مشغول بود، تعداد اندکی «شال» تولید و عرضه می‌کرد، اما از سه سال پیش اقدام به تربیت هنرجو کرد و اولین هنرجوی وی نیز خانم «کربلایی» همسر من بود.

میراحمدی با بیان این‌که اکنون، حدود ۴۰ بافنده در «هوتک» به این حرفه مشغول هستند، بیان کرد: معاونت صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی، تعداد ۳۰ دستگاه به‌صورت امانی به بافندگان تحویل و مواد اولیه را هم رایگان در اختیار بافندگان قرار داده است.

وی افزود: اگرچه از نظر تولید، «شال‌بافی» در حال رونق و گسترش است، اما بازار این محصول به هیچ وجه خوب نیست.

میراحمدی ادامه داد: پیش از این فردی «شال‌های» تولیدشده را خریداری می‌کرد، اما اکنون این فرد دیگر در زمینه‌ی فروش این محصول فعال نیست و بازار «شال‌بافی» که فقط منحصر به یک نفر بود، کاملاً تعطیل شده است.

وی با اشاره به این‌که کار «چله‌کشی» و «روی‌کارآوردن» شال را خودش انجام می‌دهد، گفت: به همین دلیل من، تکیه‌گاه بیشتر بافندگان هستم و بافندگان برای فروش محصول‌شان به من مراجعه می‌کنند.

میراحمدی گفت: به‌دنبال بازار عرضه‌ی محصول «شال» هستم تا با کمک اتاق بازرگانی و صادرکنندگان بتوانم، بازار مناسبی برای این محصول پیدا کنم.

وی البته از توجه‌کردن مسئولان به این حرفه گلایه کرد و گفت: چندی پیش که آقای «جهانگیری» معاون اول رییس‌جمهور به کرمان سفر کرده بودند، از ما درخواست کردند تا در محل شرکت فرش، «شال‌بافی» را به‌عنوان «پدر فرش دست‌باف» کرمان به‌صورت زنده به نمایش بگذاریم؛ اما به هیچ وجه مورد توجه قرار نگرفت.

میراحمدی افزود: در حضور در نمایشگاه صنایع دستی سراسری کرمان در محل نمایشگاه‌های بین‌المللی جنوب شرق نیز به تولید زنده و عرضه‌ی محصول پرداختیم؛ اما در این نمایشگاه هم برخی از مردم بی‌اعتنا عبور می‌کردند و برخی هم وقتی که توضیحات ما را می‌شنیدند، فقط تعریف و تمجید می‌کردند، اما چندان فروشی نداشتیم.

وی در ادامه، یکی از دلایل اصلی فروش‌نداشتن این محصول را شناخت‌نداشتن مردم نسبت به این هنر دانست.

«شال» در همین ابعاد را ما به قیمت ۱۰۰ هزار تومان عرضه می‌کنیم که به‌دلیل شناخت‌نداشتن، مردم می‌گویند که قیمت بالاست و این در حالی است که زمینه‌ی کار «پته» ماشینی است، ولی تمام «شال» اعم از زمینه‌ی کار و نقش و طرح آن، با دست بافته می‌شود.

وی گفت: پیش از این، از «گلیم» فقط به‌عنوان فرش استفاده می‌شده است، اما اکنون «گلیم» به‌عنوان «کوسن»، «کیف»، «جای دستمال کاغذی» و ... استفاده می‌شود و «شال» هم می‌تواند همین کاربری‌ها را داشته باشد؛ همچنین با فردی که در زمینه‌ی «چرم» فعال است، مذاکره کرده‌ام تا محصولاتی با «چرم و شال» تولید کنیم.

میراحمدی با بیان این‌که برای گسترش این حرفه، نیاز به حمایت داریم که از آن جمله کمک در بازاریابی و تامین سرمایه‌ی اولیه برای تغییر کاربری است تا این محصول در ابعاد مختلف تولید و عرضه کنیم، گفت: حضور در نمایشگاه‌های مختلف نیز از دیگر اقداماتی است که در این زمینه نیازمند همراهی مسئولان صنایع دستی و اتاق بازرگانی هستیم.

وی افزود: البته قرار است از سوی معاونت صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی، خرده‌داده در نمایشگاه صنایع دستی تهران شرکت کنیم.

اکنون، حدود ۴۰ بافنده در «هوتک» به این حرفه مشغول هستند، معاونت صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی، تعداد ۳۰ دستگاه به‌صورت امانی به بافندگان تحویل و مواد اولیه را هم رایگان در اختیار بافندگان قرار داده است. اگرچه از نظر تولید، «شال‌بافی» در حال رونق و گسترش است، اما بازار این محصول به هیچ وجه خوب نیست.

خرید یک دستگاه و مواد اولیه برای شروع کار «شال‌بافی»، فقط نیاز به یک میلیون تومان دارد و اگر بازار این محصول فراهم شود، فقط با یک میلیون تومان یک نفر مشغول به کار می‌شود.

مقاله

شال بافی در کرمان

ایمان موحدی
 کارشناس و پژوهشگر صنایع دستی
 هنرمند هنرهای سنتی

در ابتدا باید گفت مفهوم شال بسیار متنوع است؛ واژه شال همان پوشش لباس قدیم ایران است و شال‌های ترمه‌ی کرمان در بسیاری از منابع فقط با عنوان شال معرفی شده است. شال در روستای هوتک کرمان در نزدیکی چترود کرمان بیش‌تر کار می‌شود و برخاسته از ذوق و سلیقه‌ی ذهنی و نمایانگر اعتقادات و باورهای پاک و زلال مردمان ساده و صمیمی این صنعتگران است که در قالب صنایع دستی سنتی کرمان جلوه می‌نماید. این هنرها با این‌که جزئی از زندگی مردم بوده اما گذر زمان آن را با رکودی اجباری مواجه کرده است که برخی از این هنرها را فقط در گنجینه‌ی خاطرات قدیمی می‌توان یافت. شال بافی هنری کاربردی است که از گذشته همراه زندگی روزمره مردم بوده است و این یکی از دلایل رونق و رشد آن در گذشته بوده و همان‌طور که از معنی لغوی آن مشخص می‌شود دارای ارزش و جایگاه در زندگی مردم بوده است که در فرهنگ لغت دهخدا این‌گونه آمده است که: شال نوعی پارچه‌ی ساده یا گلدار است که از پشم یا کرک می‌یافتند و یا بلاپوشی که از پارچه‌ی پشمی خشن درست می‌کنند و کشاورزان شال را مانند پارچه‌ای دراز و کم‌پهنا دور کمر یا دور سر خود می‌پیچند. شال در گذشته در شهر کرمان، روستای کوهپایه، ماهان، جوپار، کوهبنان، روستای هوتک و سایر روستاهای اطراف کرمان کار می‌شده است که با توجه به رکود آن امروزه به جز چند کارگاه در شهر کرمان و روستای کوهپایه مابقی در روستای هوتک موجود می‌باشد که رو به افزایش در این روستا می‌باشند. نکته‌ی دیگر این‌که شال بافی در گذشته حرفه و شغل اصلی مردان بوده است که مانند قالی بافی و بسیاری از هنرها به دلایل متعدد که می‌توان به بحث بازار و درآمدزایی و همچنین بحث فرهنگی آن اشاره کرد، مردان از حرفه فاصله گرفتند. در گذشته با توجه به وجود تک‌محصولی بودن و نبود آب در کشاورزی و تقاضای فراوان شال، بیش‌تر مردان به این کار مشغول بودند، پس از گذشت زمان امروزه بیش‌تر شال بافان را زنان تشکیل می‌دهند که با توجه به این‌که دستگاه دار شال گوشه‌ای از فضای زندگی آنان را اشغال می‌کند می‌تواند کمک مالی خوبی را به خانواده بکند و در کنار رسیدگی به امورات خانه و تربیت فرزندان، در اوقات فراغت به این امر مشغول می‌شوند که می‌تواند راه‌گشا باشد برای تداوم و رشد این هنر-صنعت اصیل

کرمان. خوش‌بختانه در حال حاضر تعداد مردان فعال در این رشته نیز رو به فزونی است که امید است روزی برسد همچون گذشته حرفه‌ی اصلی مردم این منطقه قرار گیرد. در خصوص ارزش و تاریخ شال در کرمان، می‌توان براساس نوشته‌های استاد باستانی پارپزی و منابع دقیق، این‌گونه عنوان کرد:

«آن‌جا که در جزء اموالی که از المکتفی خلیفه‌ی عباسی باقی مانده بود، یک رقم «هیجده هزار طاقه شال کرمانی» با توجه به این روایت، سابقه‌ی شال کرمان حداقل به هزار سال

پیش می‌رسد (۳۳۳ هـ / ۹۴۴ م. یعنی زمان آل‌بویه بوده است). موقعیت جغرافیایی کرمان و از طرف دیگر به علت کمی بارندگی، کرک بزها بسیار مرغوب بود و از کرک، شال و عبا‌های بسیار ظریف می‌یافتند که از مخمل لطیف‌تر است». و همچنین رونق این هنر ارزشمند همراه با سایر هنرها در دوره‌ی اوج شکوفایی هنر در ایران در دوره‌ی صفوی همراه بوده است که در دوره‌ی قاجار با توجه به این‌که شال‌ها در کشمیر تولید می‌شده که بسیار باارزش بوده و خواهان زیادی داشته است مورد توجه زیادی قرار گرفته و در زمان فتحعلی‌شاه قاجار دستور داده شده بود استفاده از آن را به خانواده‌ی سلطنتی و مقامات عالی‌رتبه‌ی دربار محدود کنند که این موضوع نشان از تمایل شاه به شال کرمان و ارزش بالای آن دارد. شایان ذکر است که در مشهد و یزد نیز شال تولید می‌شده است که هرگز به کیفیت و ارزش شال کرمان نرسیده است. در زمان امیرکبیر هم، سطح کمی و کیفی کار را ایشان ارتقا داده که در کرمان شال‌هایی با طرح‌های خاصی بافته می‌شده است و یکی از لقب‌های وی بر روی تولیدات شال ماند که به امیری (شاهانه) شهرت پیدا کرده است.

شال امیری: همچنان‌که از نامش پیداست از انواع درباری و اعلامی شال است؛ عموماً نقش بنه‌جقه و شاخ گوزنی در آن دیده شده است که در تصاویری مربوط به دوران قاجار نشان داده شده است که در آن شاه، شاهزادگان و درباریان منسوجات طرح‌دار را

به عنوان رزمه‌های شاهانه، آسترها و آرایه‌های البسه و پارچه‌های حمایل و عمامه به‌کار می‌بردند و این نشان از ارزش بالای شال در بین حکام دارد.

شال بافی کرمان در آن دوره آن‌قدر به اوج رسیده که از نظر کیفیت، طراحی و رنگ‌آمیزی به کارهای کشمیر شبیه بود و حتی کارشناسان و تجار آن‌زمان قادر به تشخیص میان بافته‌های پشمی شال کرمان معروف به امیری و شال خود کشمیر نبودند که نشان از جایگاه و ارزش بسیار بالای این هنر در کرمان بوده است. نتایج تحقیقات به‌دست‌آمده در مورد کارگاه‌های موجود در گذشته گویای این امر است که کرمان قطب شال بافی ایران بوده و بنا به آمار، حدود دو هزار و دویست عدد کارگاه شال بافی در کرمان بوده که تنها صد و بیست دار آن در سال ۱۲۸۹ باقی مانده است و تعداد آن کم شده و پس از احیای مجدد حدود سه‌هزار دار در کرمان فعال بوده‌اند و در این کارگاه‌ها مردان و بیش‌تر پسر بچه‌ها کار می‌کردند که تا حدی افراد مشغول به این کار زیاد بوده‌اند و مشکلات زیادی از نظر ازدحام در کارگاه‌ها داشتند که دائماً بازوهایشان به‌هم برخورد می‌کرده، اما با وجود این مشکلات عاشقانه به‌کار خود ادامه داده و در حال بافت شال بودند. یک پسر بچه در حدود شش‌ماه طول می‌کشید تا طرح و نقشه‌ی شال را حفظ کرده و به خاطر سپارد، اما هرگز آن را فراموش نمی‌کرد و تا آخر عمر آن‌گونه کار می‌کرد و شال می‌بافت که انگار از تمام وجودش و قلبش، بیش‌تر از چشم‌هایش استفاده می‌کند. ارزش و فروش خوب و تقاضای زیاد بازار باعث شده بود که رونق فراوانی داشته باشد و به‌عنوان کار اصلی مردم محسوب شده و در روز بیش از ۱۲ ساعت کار پشت دار شال بافی انجام شود و درآمد خوبی برای شال بافان به همراه داشته باشد.

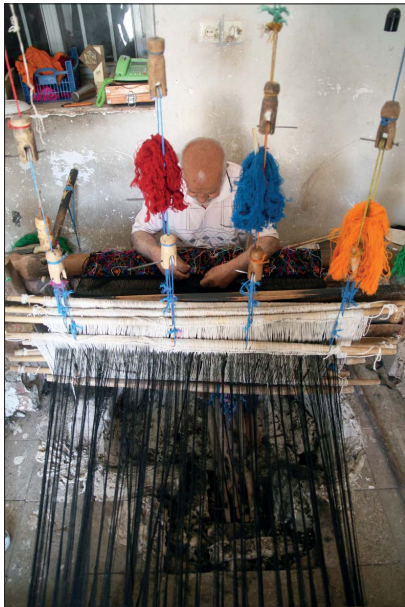
پس از آن دوران طلایی، کم‌کم این هنر مانند بسیاری از هنرهای اصیل ایرانی رو به افول داشته و رونق خود را از دست داده است. در ۲۰ سال گذشته در هوتک کرمان افرادی کار می‌کردند که توانایی بافت شال و عبا و پارچه‌های پشمی بسیار ظریف و باکیفیت را داشته‌اند که پس از فوت استادکاران این هنر این بافته‌ها رو به فراموشی رفت و دیگر کسی قادر به بافت این بافته‌های باکیفیت را ندارد. در ۱۰ سال گذشته در هوتک و روستای کوهپایه و کرمان تعداد افرادی که مشغول به فعالیت در این هنر می‌باشند به تعداد انگشتان دو دست نمی‌رسید و رکود در این هنر سرعت بسیار زیادی گرفت.

با توجه به فرار گرفتن احیای رشته‌های بومی در دستور کار صنایع دستی، این اتفاق مهم در سال ۱۳۹۲ با پیگیری معاونت صنایع دستی وقت و کارشناسان معاونت صنایع دستی افتاد و نسبت به آموزش، ترویج، تجلیل و ارج نهادن به پیشگوستان این هنر و ارائه راهکارهایی مانند ایجاد کارگاه‌های مشاغل خانگی اقدام شد تا موجب شود که افراد مشغول به این رشته از مرز ۵۰ نفر در هوتک بگذرد و جای بسی خوشحالی دارد که می‌توانیم رشد این هنر را دوباره شاهد باشیم و امید که همواره این رونق مداوم و مستمر برقرار باشد.

این نکته نیز قابل ذکر است که زحمات فعال پیشگوست شال بافی در روستای هوتک آقای حاج‌علی میراحمدی که در حال حاضر نیز با صبر و شکیبایی بالا در خصوص ماندگاری و آموزش این هنر به روستاییان هوتک هستند قابل تقدیر است و خود نیز در این روستا مشغول به فعالیت جدی در تولید شال می‌باشند.

در ادامه نگاهی مختصر به وضعیت شال و کاربرد آن داشته و دلایل رکود آن را نیز بررسی می‌کنیم. شال در زمان‌های گذشته مصارف متنوع و گوناگونی داشته که از جمله: دوختن لباس‌های فاخر، اشرافی، پرده، جانماز و... را می‌توان نام برد. امروزه نیز از شال به‌عنوان پارچه‌ی میلمان، پشتی و رومیزی و... استفاده می‌شود. مصرف‌کنندگان شال در گذشته بیش‌تر رجال

فرهنگ صنایع دستی و هنرهای سنتی گام برمی‌دارند سلامتی آرزو دارم.

در پایان، این نکته را باید گفت که از نکات جالب توجه در مورد شال‌بافی، رونق سریع آن و به همان سرعت رکود آن است. در جهان امروزی هر ملتی که بر سابقه‌ی طولانی‌تر فرهنگی و هنری استوار باشد از هويت، قدمت و اعتبار بیش‌تری برخوردار بوده و هنرش پرمایه‌تر و مفهومی‌تر خواهد بود. باید جهت رشد و کمک به ماندگاری این هنر و سایر هنرها، فرهنگ‌سازی و حمایت آگاهانه و کارشناسانه باشد. این‌جا کرمان است؛ سرزمینی آکنده از فرهنگ و هنر والا و تاریخی به قدمت تاریخ که ما امروزه میراث‌دار آن هستیم. در آخر این‌که امیدوارم همواره تمامی فعالان عرصه‌ی هنرهای سنتی و صنایع دستی همت‌شان بلند و اندیشه‌شان بالنده باشد برای سربلندی و موفقیت در جهت رشد این هنرها در کشور ایران.

است که علاوه بر زیبایی و ظرافت، رابطه‌ی مستحکمی با اصول فرهنگی و اصالت آن در شهر کرمان دارد که همه برگرفته از طبیعت و ذهنیت بافنده‌اند و با توجه به نمونه‌های باقی‌مانده مهم‌ترین نقوش در شال در گذشته به هفت گروه تقسیم می‌شده که به این قرارند: ۱. نقش لاک‌ی ۲. نقش لاجوردی ۳. نقش بوته‌ای ۴. نقش شال گوزن ۵. نقش اهرامی ۶. نقش ترمه ۷. زنگاری

نقش‌هایی که مانده است و در دوران معاصر بیش‌تر کار می‌شده، عبارت بوده‌اند از: ۱. نقش بته ۲. نقش گل ۳. نقش محرمت ۴. نقش شاخ گوزنی ۵. نقش افشان البته لازم به ذکر است که در دوره‌ی معاصر در کرمان، به‌ویژه روستای هوتک، تنها نقش بته در شال کرمان بافته می‌شود که جا دارد در این خصوص طراحی‌های اصیل دوباره احیا شده و همراه با نیاز روز طرح نیز تغییر نماید و جنبه‌ی کاربردی بودن آن مورد توجه قرار گیرد که بتواند در تجارت این هنر گران‌بها تحولی قابل توجه رخ دهد.

همان‌طور که گفته شد دستگاه بافت از انواع چهار وردی است که با توجه به اندازه‌ی شال ابعادش متغیر می‌باشد اما رایج‌ترین نوع دستگاه در اندازه: ۱/۳۰ در ۱/۷۰ سانتی‌متر است که می‌توان شال را در عرض یک‌متر بر روی آن چله‌کشی کرد. ابزاری که در دستگاه شال‌بافی کاربرد فراوان دارند به ترتیب عبارتند از: پدال، ماکو و ماسوره، گورت و چیکو، دفتین یا شانه، نورد و چرخو، مابقی ابزارها یا منسوخ شده‌اند و یا به نوعی کاربردشان تغییر کرده است.

رنگ‌های مصرفی به‌خصوص در زمینه-سیاه، آبی، سبز، زرد، زرشکی یا لاک‌ی بوده و در متن از رنگ‌های عنابی (لاکی)، قرمز روشن، سیاه، سبز و نارنجی استفاده می‌شده است که در نقش و اندازه‌ی شال رنگ‌ها متنوع و از ۶ رنگ در کل شال تجاوز نمی‌کند و عموماً رنگ‌ها سنتی و مواد مصرفی پشم و کرک یا ابریشم و در مواردی امروزه ابریشم مصنوعی است. این تنوع رنگ در شال باعث شده این هنر ارزشمند دارای توجه خاصی از سوی علاقه‌مندان به این دست بافته بشود و جایگاه خوبی در بازار داشته باشد.

این مختصری درباره‌ی هنر اصیل و ماندگار و گران‌بهای دست‌بافت‌های روستاهای کرمان است که سال‌ها نقشش در میان مردم خودنمایی کرده و کیفیت آن زبانزد است و صدای کوبیدن شانه تنها همراه بافنده است که عمر و زندگی خود را صرف بالندگی و ماندگاری این هنر بومی و سنتی کرمان کرده است. همواره برای تمامی عزیزانی که در جهت رشد و اعتلای

و اشراف و پادشاهان بوده‌اند و در زمان حال، اغلب اقشار متوسط و بالای جامعه هستند که آن را به‌عنوان هدیه در عروسی‌ها و در اعیاد و مراسم رسمی و خانوادگی به یکدیگر تقدیم می‌کنند. این‌که در دوران معاصر نتوانستیم جایگاه و اهمیت شال‌بافی را در بین مردم امروزی حفظ کرده و با زندگی مدرن و سلیقه‌ی امروزی هم‌سو کنیم، به این علت بود که برنامه‌ریزی در این خصوص پراکنده بود و باعث گردید که از رونق و اعتبار زیاد آن کاسته شود و عرضه نکردن مطلوب شال‌های بافته‌شده در بازارهای داخلی و خارجی و نداشتن شناخت کافی از بازارهای هدف و عدم تامین نیاز بازارهای خارجی و کاسته شدن کیفیت مواد اولیه نیز بخش دیگری از دلایل رکود است. امیدواریم همواره تمامی دست‌اندرکاران و صنعتگران این عرصه از این هنر ارزشمند حمایت کنند تا جایگاه واقعی خود را همچون دوران اوج و شکوفایی‌اش به‌دست آورند.

این‌که در دوران معاصر نتوانستیم جایگاه و اهمیت شال‌بافی را در بین مردم امروزی حفظ کرده و با زندگی مدرن و سلیقه‌ی امروزی هم‌سو کنیم، به این علت بود که برنامه‌ریزی در این خصوص پراکنده بود و باعث گردید که از رونق و اعتبار زیاد آن کاسته شود و عرضه نکردن مطلوب شال‌های بافته‌شده در بازارهای داخلی و خارجی و نداشتن شناخت کافی از بازارهای هدف و عدم تامین نیاز بازارهای خارجی و کاسته شدن کیفیت مواد اولیه نیز بخش دیگری از دلایل رکود است. امیدواریم همواره تمامی دست‌اندرکاران و صنعتگران این عرصه از این هنر ارزشمند حمایت کنند تا جایگاه واقعی خود را همچون دوران اوج و شکوفایی‌اش به‌دست آورند.

شال ترمه‌ی کرمان محصولی است که با کمک دستگاه‌های ساده بافتندگی از نوع چهار وردی در یک فضای سرپوشیده به عنوان کارگاه بافته می‌شود. در این نوع بافت پیوستگی نخ‌های تار و پود و درگیری آن‌ها به مراتب بیش‌تر از انواع دیگر بافت است. در گذشته دستگاه دار شال‌بافی بیش‌تر در زیرزمین بوده و از شرایط بهداشتی خوبی برخوردار نبوده است که این موضوع در بسیاری از منابع و سرگذشت جهان‌گردانی که به کرمان آمده‌اند ذکر شده است.

«سرپرسی سایکس» درباره‌ی شال کرمانی آورده است: «این متاع از حیث ظرافت به قالی ترجیح دارد و اکثر به دست اطفال خردسال بافته می‌شود و اهالی کرمان به‌واسطه‌ی ذوق و شوق فوق‌العاده‌ی که دارند از این کار خسته، مریض و فرسوده نمی‌شوند، تعداد دستگاه‌های دایر کرمان به ۳ هزار بالغ می‌شود.» همچنین این سیاح این‌گونه نیز اشاره می‌کند: «در کرمان پارچه‌ی پشمی به نام شال بافته می‌شود بسیار مرغوب اما شرایط کارگاه‌های بافت بسیار بد و ناسالم است.» و از دیگر عیب‌های دستگاه‌های شال‌بافی، نحوه‌ی قرار گرفتن آن بود که می‌بایست زمین را گود کنند تا بافنده بتواند پدال‌های آن را فشار داده و بخشی از بافت را انجام دهد که فشار زیادی به بدن بافنده می‌آورد. امروزه این مشکلات رفع شده و شرایط بهداشتی کار بافنده به کلی تغییر کرده است. در بافت شال ترمه، از سرزه یا دستور کجراه استفاده می‌شود که خود از صنایع نساجی پیچیده محسوب می‌گردد. علاوه بر جنبه‌های فنی، شال حاوی نقوشی

ترجمه

History of the Persian carpet -part.1

Translated by Seyed Amjad Nezami
Rug and Handicraft Commission Secretary
International affairs expert Kerman Chamber of Commerce, Industries, Mines and Agriculture

Although there are several references in the holy Books and ancient manuscripts to the first efforts of mankind at weaving, there is no evidence that such references apply to the pile rug.

what little is known of the origins of the pile rug is based on suppositions, nevertheless according to scientific and historical studies, we can assume that

pile weaving had a nomadic origin.

Early European researchers believe that the ancient civilization of Egypt and Assyria were the cradle of carpet weaving in the ancient world.

evidence to support this conclusion was found in the Torah in the Chapter of Hegira (Emigration of Israel). in a description of tent decoration, there is mention of a carpet and also in the stone column remaining from Shina Nazares the second, in which the patterns of two carpet are engraved.

these theories are disputed by the discoveries of the well-known Russian archeologist professor S.J. Rudenko. in 1949, Professor Rudenko began an excavation in pazyryk (in the Altai Mountains of Siberia).

amidst the frozen tombs, he discovered a piece of

Pile Carpet, this rug which was thought to be the oldest pile-knotted rug was woven probably at least five centuries BC. the size of the rug is 200*183cm. in the center there are a few rows of stars with four points, which relates it to various objects excavated in Irorestan (east of Iran).

according to historical references and similarities of design woven into this rug, which resemble those seen in Persepolis, one can relate the weaving to the achaeminian dynasty.

at present this rug is kept in the Leningrad museum. there are several different suppositions about the origin of this rug.

Source: the Persian carpet
Author: Mohamad javad Nasiri

تاریخ فرش ایران (قسمت اول)

در وسط قالی چند ردیف ستاره با چهار نقطه مشاهده می شود که با اشیای گوناگون حفاری شده در لرستان (شرق ایران) ایران ارتباط دارد.

بر اساس منابع تاریخی و تشابهات طرح های بافته شده در این قالی که شباهت هایی به کشفیات در پرسپولیس می دهد می توان آن را به سلسله ی هخامنشیان نسبت داد.

در حال حاضر، این قالی در موزه ی لنینگراد نگهداری می شود و فرضیاتی چند نیز در مورد خاستگاه این قالی وجود دارد.

منبع: «کتاب فرش ایران»
مؤلف: محمدجواد نصیری

هجرت قوم بنی اسرائیل در باب توصیف تزئینات چادرها آمده است و همچنین ذکری از فرش به میان آمده و در ستون های سنگی که از شینا نازاریس دوم باقی مانده است الگوهایی از دو فرش حکاکی شده به چشم می خورد.

این فرضیات با کشفیات باستان شناس مشهور روسی پروفیسور اس.جی. رودنکو مورد بحث و بررسی قرار گرفتند.

در سال ۱۹۴۹ پروفیسور رودنکو حفاری هایی را در پازیریک (کوه های آلتای سیبری) انجام داد. وی در وسط مقبره های یخ زده، تکه هایی از یک قالی پیدا کرد که برآورد می شود قدیمی ترین قالی گره داری است که حداقل ۵۰۰ سال قبل از میلاد بافته شده است. اندازه ی این قالی ۲۰۰ در ۱۸۳ سانتی متر است.

گرچه منابع مختلفی در کتاب های مقدس و دست نوشته های باستانی وجود دارند که نشان دهنده ی اولین کوشش های بشر برای رسیدن به بافندگی می باشد، اما مشخصا این منابع در خصوص قالی بافی اشاره ای نکرده اند و تاریخ قالی و قالی بافی بر اساس فرضیات می باشد.

با وجود این، بر اساس مطالعات تاریخی و علمی ما به این نتیجه می رسیم که قالی و قالی بافی منشاء چادرنشینی و قبیل های داشته است.

محققان قدیمی اروپایی معتقدند که تمدن باستان مصر و آشوریان گهواره ی فرش بافی در دنیای باستان می باشند. مدارک موجود برای اثبات این فرضیه در کتاب تورات در فصل

خبر

خبرهای سازمان صنعت، معدن و تجارت

نفر مبلغ پنجاه میلیون ریال در بهمن و اسفندماه سال ۹۳ به بانک عامل جهت دریافت تسهیلات معرفی گردیدند.
۳. به منظور کمک به بخش تولید فرش و همچنین اشتغال زایی مناسب و در جهت حمایت و پشتیبانی این حوزه اداره ی فرش سازمان صنعت، معدن و تجارت طی تفاهم نامه ای قرارداد لازم را با صندوق مهر امام رضا (علیه السلام) منعقد کرد که بر این اساس، تعداد ۸ پرونده ی پشتیبان تکمیل و جهت دریافت تسهیلات با کارمزد ۴ درصد به صندوق معرفی می شوند.

اداره ی فرش سازمان صنعت، معدن و تجارت استان کرمان به صورت رایگان از اول اسفند سال جاری آغاز گردیده و به مدت ۴۵ روز ادامه خواهد داشت. لازم به ذکر است در پایان دوره به همه ی شرکت کنندگان گواهی پایان دوره آموزشی اعطا خواهد شد.

۲. با هماهنگی انجام شده از سوی اداره ی فرش سازمان با اداره ی کار، تعاون و رفاه اجتماعی تعداد ۷۰ نفر از متقاضیان تکباف خانگی به منظور استفاده از تسهیلات بانکی به ازای هر

۱. دوره های آموزشی و اشتغال فرش دست باف در ۱۱ نقطه از شهرستان های رفسنجان، انار، زرند، بردسیر، راور، بم، کوهبنان، رابر، ماهان، گلبافت و شهداد برای تعداد ۴۴۰ نفر از متقاضیان که داوطلب شرکت در این دوره های آموزشی بودند از سوی

تلفن سفارش آگهی:
۰۳۴-۳۲۴۴۲۶۶۷

دسته
خبرنامه
فانصایع

پذیرش آگهی در